

К. В. Смирна,
здобувач навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5740-4305>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.7.231

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

K. Smyrna,
Postgraduate student of the Educational, Research and Production Center,
National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE MECHANISMS OF FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE POLICY IN THE SPHERE OF PROVIDING ECONOMIC SECURITY

У статті досліджено питання, що стосуються визначення теоретико-методичних засад механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Виокремлено механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Розглянуто різні наукові погляди та методичні підходи щодо визначення сутності та змісту державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, а також механізмів її формування та реалізації. Розкрито суб'єктно-об'єктні відносини в контексті формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Визначено цілі, методи, принципи формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Дістало подальший розвиток визначення сутності та змісту державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, а також механізмів її формування та реалізації.

The article examines issues related to the definition of the theoretical and methodological foundations of the mechanisms for the formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security. The mechanisms of formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security are highlighted. Various scientific views and methodical approaches regarding the definition of the essence and content of state policy in the sphere of ensuring economic security, as well as the mechanisms of its formation and implementation, are considered. Subject-object relations in the context of the formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security are disclosed. The goals, methods, principles of formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security are determined. The definition of the essence and content of state policy in the sphere of ensuring economic security, as well as the mechanisms of its formation and implementation, was further developed. The author's definition of the concept of economic security is formulated — it is the level of security of the state's economy and its ability to counteract existing and potentially possible internal and external risks, challenges, threats, dangers in the sphere of realization of national economic interests. It was determined that the mechanism of formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security is a set of goals, principles, methods, tools, means, levers, methods, incentives and the manner and features of their application by the subject of state policy in relation to the state object policies in the specified area with the aim of preventing and countering dangers, overcoming them in the area of protection and implementation of national economic interests, as well as creating favorable conditions for sustainable, balanced economic development of the state. It has been proven that only by ensuring the implementation at the state, regional and local levels of the relevant goals, principles, methods and mechanisms for the formation and implementation of state policy in the field of ensuring economic security, it is possible to solve existing problems and

contradictions in the field of economic security, and ensure the appropriate level of it is achieved a set of coordinated actions of state authorities, local self-government, public organizations, the business sector, enterprises, organizations, and society as a whole.

Ключові слова: державна політика, економічна безпека, механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

Key words: state policy, economic security, mechanisms of formation and implementation of state policy in the sphere of ensuring economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В сучасних умовах суспільного розвитку забезпечення безпеки розглядається, як адекватна та необхідна реакція держави на об'єктивні загрози та виклики, які виникають для її суверенного існування та існування громадянського суспільства. Усвідомлюючи загрози безпеці, життєво важливим інтересам країни, суспільства, особистості, держава має своєчасно реагувати відповідними стратегічними заходами щодо запобігання та протидії цим викликам, в тому числі в економічній сфері. Саме тому, існуючі ризики, виклики та загрози в зазначеній сфері вимагають від держави формування та реалізації ефективної та результативної державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням теоретико-методичних засад формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки присвятили свої публікації такі науковці, як Бандурка О., Губський Б., Духов В., Єрмошенко М., Майстро С., Мордвінов О., Петрова К., Черняков М. та інші [1; 2; 3; 4; 5; 8].

Однак чимало питань стосовно обґрунтування теоретико-методичних засад механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки залишаються недостатньо дослідженими.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є визначення теоретико-методичних засад механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічна безпека у всіх її проявах, напрямках забезпечення та складових є однією з найважливіших наукових категорій сучасної науки і практики. Причому, як необхідна передумова забезпечення прогресивного суспільного розвитку, економічна безпека не може залишатися незмінною в різних умовах його трансформації. Тому сутність і зміст наукової категорії "економічна безпека" потребує постійних наукових розвідок та відповідного її уточнення.

Згідно Методики розрахунку рівня економічної безпеки України, яка була затверджена Міністерством економіки України (наказ від 02 березня 2007 р. №60), економічна безпека — це такий стан національної еконо-

міки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави [6].

На наш погляд, зазначене визначення наукової дефініції "економічна безпека" є не повним, адже не відповідає на важливе питання, які саме потреби особи, сім'ї, суспільства та держави здатний задовольняти такий стан національної економіки.

Вищезазначена методика розрахунку рівня економічної безпеки України від 2007 р. втратила чинність у 2013 р. у зв'язку з прийняттям оновлених методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, які було затверджено наказом № 1277 Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [7].

В цьому нормативно-правовому документі наукова дефініція "економічна безпека" зазнала певної трансформації.

Так, згідно зазначених методичних рекомендацій, економічна безпека — це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання [7].

Науковці Національного інституту стратегічних досліджень вважають, що економічна безпека — це спроможність національної економіки зберігати стійкість та невразливість до внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі, стає та збалансоване зростання, які є важливими критеріями оцінювання якісних параметрів національної економіки, стратегічної ефективності економічної політики держави в економічній сфері. При цьому, складовими економічної безпеки, на їх думку, є: макроекономічна, фінансова, інвестиційно-інноваційна, виробнича, зовнішньоекономічна, соціальна та продовольча безпеки [1].

Єрмошенко М.М. вважає, що економічна безпека — це дотримання відтворювальних пропорцій, розвиненість механічної складової економічного відтворення, наявність умов для здійснення рівноцінного обміну в економічній системі [4].

Колектив науковців Національного університету внутрішніх справ України Бандурка О., Духов В., Петрова К., Черняков М. характеризують економічну безпеку, як кількісну характеристику здатності суб'єкта економічної безпеки зберігати певний стан та витримувати вплив факторів небезпеки [2].

На думку Губського Б.В., економічна безпека — це здатність економіки зберігати критичний рівень суспільного відтворення в умовах пограничного зменшення (а

в крайньому випадку, навіть припинення) поставок ресурсів або кризових ситуацій [3].

На наш погляд, економічна безпека — це рівень захищеності економіки держави та її здатність протидіяти наявним та потенційно можливим внутрішнім і зовнішнім ризикам, викликам, загрозам, небезпекам у сфері реалізації національних економічних інтересів.

Для більш повного розуміння сутності наукової категорії "економічна безпека" необхідно детально розглянути її зміст, тобто напрямки забезпечення (складові економічної безпеки).

Складовими економічної безпеки згідно методики розрахунку рівня економічної безпеки України (наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60) є: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека [6].

Однак в 2013 р. в новій редакції Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України відбулися певні зміни, які стосуються складових економічної безпеки України.

Так, згідно зазначених методичних рекомендацій, складовими економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки [7].

Тобто відсутня науково-технологічна складова. Очевидно, це відбулося через трансформацію інвестиційної складової економічної безпеки в інвестиційно-інноваційну безпеку — це стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості [7].

На наш погляд, з методичної точки зору сукупність інвестиційної та науково-технічної складової економічної безпеки не є тотожною інвестиційно-інноваційної її складової, адже не враховує, наприклад, гарантування державної незалежності за рахунок власних інтелектуальних і технологічних ресурсів.

Окрім того, на наш погляд, визначені методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України складові не є вичерпними, адже, наприклад, якщо складовими економічної безпеки є демографічна безпека та соціальна безпека, то потрібно також враховувати такі складові, як гуманітарна безпека (відповідний стан захищеності суспільства, його прав, свобод, цінностей, традицій, культури тощо) та екологічна безпека (відповідний стан захисту довкілля, запобігання погіршенню екологічної ситуації тощо), що особливо актуально в умовах російської військової агресії проти України та наявності у зв'язку з цим надзвичайно гострих гуманітарних та екологічних проблем в державі.

Також слід зазначити, що у фінансовій складовій забезпечення економічної безпеки держави у методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України у редакції 2013 р., додалися такі на-

прямки, як: банківська безпека — рівень фінансової стійкості банківських установ країни, що дає змогу забезпечити ефективність функціонування банківської системи країни; а також захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників незалежно від умов її функціонування; та безпека небанківського фінансового сектору (шляхом об'єднання таких напрямків фінансової складової економічної безпеки у методиці 2007 р., як безпека страхового ринку та безпека фондового ринку) — це рівень розвитку фондового та страхового ринків, що дає змогу повною мірою задовольняти потреби суспільства в зазначених фінансових інструментах та послугах [7].

На наш погляд, до фінансової складової економічної безпеки доцільно додати фіскальну безпеку, як здатність бюджетно-податкової системи своєчасно виконувати функції, адекватно реагувати на виклики, протидіяти ризикам і загрозам зовнішнього та внутрішнього характеру [9], адже цей напрям чітко не визначений і не прописаний в чинних методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України.

Тому на наш погляд, чинні методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277) в сучасних умовах потребують удосконалення у частині уточнення, як сутності, так і змісту поняття "економічна безпека" та внесення відповідних змін на законодавчому рівні.

Для більш глибокого розуміння сутності та змісту державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, необхідно розкрити суб'єктно-об'єктні відносини.

До суб'єктів державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в Україні належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, галузеві міністерства та відомства, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Окрім того, до суб'єктів державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки необхідно віднести громадські структури та об'єднання різного типу, як формальні (політичні партії, громадсько-політичні організації, профспілки, науково-дослідні організації, засоби масової інформації тощо), які мають офіційний статус і пройшли державну реєстрацію, так і неформальні, що склалися відповідно до певних суспільних традицій та виражають соціальні потреби та інтереси певних громадських та соціальних груп в економічній сфері.

До об'єктів державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки доцільно віднести всі галузі економіки та сфери суспільного життя, регіони, території, а також явища, проблемні ситуації, які виникають в зазначеній сфері та потребують невідкладного вирішення з метою забезпечення необхідного рівня економічної безпеки держави.

Підсумовуючи вищезазначене, вважаємо, що державна політика у сфері забезпечення економічної безпеки — це законодавчо визначена діяльність суб'єкта державної політики по відношенню до об'єкта державної політики у зазначеній сфері, яка спрямована на запобігання і протидію небезпекам, їх подолання у сфері

захисту та реалізації національних економічних інтересів, а також створення сприятливих умов для стійкого збалансованого економічного розвитку держави.

В умовах існуючих викликів та загроз в економічній сфері потребує відповідного обґрунтування та визначення принципів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

Безумовно, надзвичайно важливим принципом для формування будь-якої регулюючої системи в межах сучасної демократичної держави є принцип законності, який передбачає, що зазначена система не буде жодним чином утискати або порушувати права і свободи громадян і відповідатиме головним принципам законності, які проголошено Конституцією України. Саме принцип законності є основним і визначає параметри та межі державного втручання в сферу економічної безпеки.

Також важливе значення на стадії формування відповідної державної політики, є принцип обґрунтованості, тобто фактичне підтвердження необхідності реалізації тих чи інших заходів у межах її формування та реалізації. Слід зазначити, що на етапі формування державної політики саме суб'єктивний чинник має найбільший вплив на цей процес, оскільки різні особи (група осіб) мають власне бачення у визначенні правильного способу захисту національних економічних інтересів та у виборі способів (шляхів) досягнення поставленої мети.

Застосування принципу ефективності обумовлена необхідністю вибору найбільш раціональних шляхів вирішення поставлених завдань та методів реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Також принцип ефективності передбачає необхідність вибору найбільш прийнятних варіантів економічного розвитку з усіх можливих шляхів.

Також потребує запровадження принцип взаємозв'язку всіх елементів державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки та узгодженості державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки з іншими напрямками формування та реалізації державної політики в цілому. Цей принцип визначає необхідність охоплення всієї державної політики з метою уникнення збоїв у системі забезпечення економічної безпеки.

Надзвичайно важливим етапом дослідження теоретико-методичних засад державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки є виокремлення механізмів її формування та реалізації, а також визначення їх сутності та змісту.

На нашу думку, механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки — це сукупність цілей, принципів, методів, інструментів, засобів, важелів, прийомів, стимулів та способів й особливості їх застосування суб'єктом державної політики по відношенню до об'єкта державної політики у зазначеній сфері з метою запобігання і протидії небезпекам, їх подолання у сфері захисту та реалізації національних економічних інтересів, а також створення сприятливих умов для стійкого збалансованого економічного розвитку держави.

В межах виконаного наукового дослідження нами було виокремлено наступні механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення

економічної безпеки: політико-правовий, організаційно-адміністративний, фінансово-кредитний, інформаційно-моніторинговий.

Основою політико-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки є: необхідність інтеграції питань економічної безпеки у всі сфери суспільного життя; необхідність врахування питань економічної безпеки при розробці, прийнятті та реалізації будь-яких політичних рішень, врегулюванні політичних криз і конфліктів, а також при аналізі та оцінці результатів і наслідків прийнятих політичних рішень; участь країни у міжнародному співробітництві у відповідності до законодавства України та міжнародних угод з обов'язковим урахуванням питань національної економічної безпеки; забезпечення гармонізації українського законодавства в економічній сфері із законодавством ЄС та передовими світовими практиками.

Політико-правовий механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки ґрунтується на системі законодавчих та нормативно-правових актів держави за допомогою яких забезпечується економічний розвиток. Зазначений механізм реалізується шляхом відповідного нормотворення та правозастосування, державного контролю та нагляду, правоохоронної, правозахисної та судової систем за допомогою яких здійснюється державна економічна політика, як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому, враховуючи участь країни у міжнародному економічному співробітництві.

Організаційно-адміністративний механізм передбачає заходи організаційного та адміністративного характеру, спрямовані на створення належних умов для функціонування економіки шляхом формування системи стандартів, державного нагляду за ціноутворенням, ліцензування, квотування, заборон, надання пільг, проведення антимонопольних заходів, стандартизації, сертифікації, накладання санкцій, проведення експертиз та державного аудиту, регламентації господарської діяльності, в тому числі зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання тощо.

Тобто зазначений механізм охоплює сукупність організаційних та адміністративних інструментів дозвільного, адміністративно-контрольного, наглядового характеру, які реалізуються органами державної влади та органами місцевого самоврядування у законодавчо визначений спосіб.

Окрім того, організаційно-адміністративний механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки передбачає: формування та реалізацію загальнодержавних, регіональних, місцевих, галузевих та інших цільових програм у зазначеній сфері; координацію та співробітництво у питаннях формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, науковими та освітніми установами, підприємствами, організаціями, установами, підприємствами, в тому числі на основі державно-приватного партнерства.

Фінансово-кредитний механізм є сукупністю інструментів фінансового спрямування за допомогою яких

органи державної влади забезпечують регулювання процесів в економіці та здійснюється фінансування безпосередніх заходів державної економічної політики, а саме: формування державного бюджету та державних витрат на забезпечення економічного розвитку; фінансовий облік, аналіз та планування; фінансове регулювання та контроль; визначення об'єктів, рівня їх оподаткування та формування системи оподаткування; регулювання процесу формування витрат та цін суб'єктами господарювання; встановлення розміру облікової ставки, яка впливає на рівень відсотку кредитування реального сектору економіки; валютне регулювання, яке впливає на експорт та імпорт тощо.

Фінансово-кредитний механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки є сукупністю фінансових та кредитних важелів, стимулів та інструментів, передбачених законодавством, за допомогою яких забезпечується реалізація державної політики у зазначеній сфері шляхом фінансування безпосередніх заходів в економічній сфері за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, в тому числі іноземних, інших коштів, не заборонених законодавством.

Необхідність забезпечення відповідною інформацією всі стадії процесу формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки обумовлює виокремлення нами інформаційно-моніторингового механізму з метою забезпечення інформаційних потреб органів державної влади під час виконання ними визначених завдань і функцій в зазначеній сфері. Адже володіння достовірною і актуальною інформацією щодо рівня економічної безпеки держави разом з умінням ефективно використовувати існуючі методи її збору, аналізу та використання є основою успішної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, в тому числі у питаннях формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

Інформаційно-моніторинговий механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки передбачає необхідність створення та розвитку загальнонаціональної моніторингової мережі для аналізу безпекової складової економічного розвитку держави, а також створення інформаційних баз економічних даних та запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у сфері забезпечення економічної безпеки держави.

Окрім того, зазначений механізм передбачає широку комунікацію суб'єктів державної політики щодо рівня та стану економічної безпеки держави; проведення активного діалогу між політичним, бізнесовим і громадським сегментами суспільства щодо особливостей формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави і носить переважно інформаційний, рекомендаційний та роз'яснювальний характер.

Важливу роль у питаннях формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки відіграють методи державного управління, тобто сукупність певних важелів, засобів, прийомів що застосовуються суб'єктом державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки відносно об'єкта

державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки для досягнення відповідних цілей у сфері економічної безпеки [5].

Зокрема, Мордвінов О. склав систему засобів та інструментів державного управління за спорідненими ознаками і поділив їх на: адміністративні (стандарты, дозволи, ліміти, заборони, обмеження, нормативи, штрафи); економічні (податки, державні інвестиції, закупівлі, субсидії, дотації, кредити, позички, ціни на сільськогосподарську продукцію); інформаційні (публікації у засобах масової інформації, документи). Інструменти державного регулювання — на законодавчо-правові (закони, постанови, укази); нормативно-адміністративні (розпорядження, рішення, вказівки, накази, інструкції, правила, положення, договори); організаційно-економічні (плани, проекти, державний та місцевий бюджети, державне замовлення й державний контракт, договори, цільові програми, прогнози) [8].

У відповідності із вищезазначеною класифікацією та виокремленими нами політико-правовим, організаційно-адміністративним, фінансово-кредитним та інформаційно-моніторинговим механізмами формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, на наш погляд, такими методами у зазначеній сфері є: правові, адміністративні, фінансові, інформаційні.

Важливою складовою державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки є відповідні інструменти (засоби) її формування та реалізації.

На наш погляд, ефективність та результативність застосування політико-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки визначають такі інструменти (засоби, важелі), як Конституція України; міждержавні угоди про партнерство, співробітництво та інтеграцію; законодавчі, нормативно-правові акти: ВРУ, Президента, Кабінету Міністрів, міністерств і відомств тощо.

Ефективність та результативність застосування організаційно-адміністративного механізму формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки визначають такі інструменти (засоби, важелі), як державний нагляд і аудит; ліцензії; пільги; стандарти; нормативи; сертифікати; санкції; квоти; експертизи; обмеження та заборони тощо.

До основних інструментів фінансово-кредитного механізму формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки можна віднести такі інструменти (засоби, важелі), як бюджетні дотації та субвенції, ціни, прибуток, митні тарифи, процент, амортизація, валютний курс, податки, страхові та лізингові платежі, кредити, інвестиції, інновації, дивіденди тощо.

Ефективність та результативність застосування інформаційно-моніторингового механізму формування та реалізації державної політики в частині накопичення інформації з метою забезпечення достатньої повноти для прийняття державно управлінських рішень у сфері забезпечення економічної безпеки забезпечується такими інструментами, як електронні бази і банки економічної інформації (збір даних, їх обробка, передача, використання, збереження та захист); інформаційні системи в економічній сфері; звітність (статистична, бухгалтерська, податкова, митна тощо); наукові та соціо-

логічні дослідження; інформаційні кампанії; публікації; звіти установ, організацій, підприємств; аналітичні дослідження; економічні довідники тощо.

Отже, держава має оперативну та системно реагувати на будь-які зовнішні і внутрішні виклики та загрози, застосовувати певні методи, інструменти й засоби впливу, використовувати відповідні механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. В цьому контексті для України є дуже актуальним проведення дієвих реформ, які повинні забезпечити модернізацію державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, з урахування існуючих кращих зразків світового досвіду, а також активного використання досягнень теорії і практики державного управління у зазначеній сфері.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, на основі проведених досліджень можна укласти, що тільки при забезпеченні реалізації на державному, регіональному та місцевому рівнях визначених цілей, принципів, методів та механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки, можливо вирішити існуючі проблеми та суперечності у сфері економічної безпеки. А забезпечення відповідного її рівня досягається сукупністю узгоджених дій органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємницького сектору, підприємств, організацій, суспільства в цілому. Окрім того, в сучасних умовах питання формування та реалізації відповідної державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки є важливою та необхідною передумовою забезпечення необхідного рівня національної безпеки України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови нашої держави, що й буде предметом подальших наукових досліджень.

Література:

1. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v>
2. Бандурка О., Духов В., Петрова К., Черняков М. Основи економічної безпеки. Монографія. Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 236 с.
3. Губський Б. В. Економічна безпека: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення: Монографія. К.: Укрархбудінформ, вип. 2, 2001. 122 с.
4. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Монографія. К.: КНТЕУ, 2001. 309 с.
5. Майстро С. В. Напрями удосконалення механізму державного управління фінансово-економічною безпекою України в сучасних умовах // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ХарПІ НАДУ. 2015. Вип. 1. Ч. 46. С. 210—218.
6. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України // Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07#Text>.

7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9>.

8. Мордвінов О. Г. Управління аграрним природокористуванням в умовах ринкової трансформації: Монографія. К.: Вид-во УАДУ, 2000. 344 с.

9. Фіскальна безпека України в умовах гібридної війни: виклики, ризики, загрози та напрями реагування. К.: НІСД, 2016. 71 с.

References:

1. National Institute for Strategic Studies (2023), "Actual challenges and threats to the economic security of Ukraine in the conditions of martial law", [Online], available at: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v> (Accessed 10 March 2024).
2. Bandurka, O., Dukhov, V., Petrova, K. and Chernyakov, M. (2003), Osnovy ekonomichnoyi bezpeky [Fundamentals of economic security], Vydavnytstvo Natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav, Kharkiv, Ukraine.
3. Gubskiy, B.V. (2001), Ekonomichna bezpeka: metodolohiya vymiru, stan i stratehiya zabezpechennya [Economic security: measurement methodology, state and strategy of provision], Ukrarkhbudinform, Kyiv, Ukraine.
4. Yermoshenko, M.M. (2001), Finansova bezpeka derzhavy: natsional'ni interesy, real'ni zahrozy, stratehiya zabezpechennya [Financial security of the state: national interests, real threats, security strategy], KNTU, Kyiv, Ukraine.
5. Maistro, S.V. (2015), "Directions for improving the mechanism of state management of financial and economic security of Ukraine in modern conditions", Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya: zbirnyk naukovykh prats' Khar'NI NADU, vol. 1, no. 46, pp. 210—218.
6. Ministry of Economy of Ukraine (2007), "On the approval of the Methodology for calculating the level of economic security of Ukraine", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07#Text> (Accessed 11 March 2024).
7. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), "On the approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine", [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#n9> (Accessed 12 March 2024).
8. Mordvinov, O.G. (2000), Upravlinnya ahrarynm pryrodokorystuvannyam v umovakh rynkovoyi transformatsiyi [Management of agrarian nature use in conditions of market transformation], Vydavnytstvo UADU, Kyiv, Ukraine.
9. National Institute for Strategic Studies (2016), Fiskal'na bezpeka Ukrayiny v umovakh hibrydnoyi viyny: vyklyky, ryzyky, zahrozy ta napryamy reahuvannya [Fiscal security of Ukraine in the conditions of a hybrid war: challenges, risks, threats and directions of response], NISD, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2024 р.